

Tuag at Ragoriaeth
Towards Excellence

CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG

2017/18 – 2020/21

GwE

CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG: 2017/18 – 2020/21

1. CEFNDIR

- 1.1. Mae'r ddogfen drosolwg hon yn adnabod y prif faterion ariannol gaiff effaith ar GwE yn y blynyddoedd sydd i ddod. Mae swyddog adran 151 Gwynedd yn cefnogi ac yn arwain y ddogfen hon.
- 1.2. Mae'r ddogfen hon yn cynnig crynodeb o'r sefyllfa a bydd, yn benodol, yn galluogi Cyd-bwyllgor a staff GwE i gael dealltwriaeth bellach mewn perthynas â:
 - Modelu senarios
 - Egwyddorion a fabwysiadwyd wrth ddyrannu adnoddau
 - Adnabod hyd a lled heriau/cyfleoedd ariannol
 - Egwyddorion i fynd i'r afael â gwasgfa ariannol.

2. YR ANGEN AM GYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG (CATC)

- 2.1. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig hwn (CATC) yn amlinellu dull strategol GwE o reoli ei gyllid ac yn amlinellu'r materion ariannol fydd yn wynebu GwE yn y pedair blynedd nesaf. Mae cyflwyno'r strategaeth yn dibynnu ar yr adnoddau fydd ar gael trwy gyfrwng setliadau Llywodraeth Cymru (LIC) ac ar lwyddiant GwE yn alinio adnoddau â blaenoriaethau'r gwasanaeth.
- 2.2. CATC yn amlinellu siâp cyffredinol cyllideb GwE ac yn amlinellu model o'r gofynion ariannol ar gyfer cyflwyno lefelau gwasanaeth yn y tymor canolig. Mae hyn yn cynnig fframwaith fel y gall y Cyd-bwyllgor a swyddogion ddatblygu dyraniadau cyllideb blynyddol manwl.
- 2.3. Bydd y CATC yn adnodd allweddol ar gyfer rheoli cyllid yn rhagweithiol. Bydd yn cael ei ddefnyddio fel sail i osod cyllideb flynyddol ac i sicrhau bod anghenion adnoddau GwE am y flwyddyn sydd i ddod yn ddigonol ac wedi'u halinio â'r blaenoriaethau cywir. Mae hefyd yn caniatáu adnabod gofynion cyllido rhagamcanol y dyfodol yn ddigon buan fel y gellir cynllunio gweithredu priodol i fynd i'r afael â'r lefelau cyllid disgwylidig.
- 2.4. Mae'n ofynnol paratoi cyllideb flynyddol bob blwyddyn. Bydd y CATC yn cael ei ddiweddarau bob blwyddyn fel rhan o gylch blynyddol cynllunio'r gyllideb. Bydd y Cyd-bwyllgor yn cael gwybod am ddatblygiadau i'r CATC yng nghyfarfod blynyddol GwE ym mis Gorffennaf a bydd gwasanaethau yn ystyried costau ac arbedion a/neu opsiynau sy'n cynhyrchu incwm fel rhan o gylch blynyddol cynllunio'r gyllideb.

3. BLAENORIAETHAU AC AMCANION TYMOR CANOLIG GwE:

- 3.1. Bydd y CATC yn cefnogi gweledigaeth a gwerthoedd GwE ac yn cyflwyno blaenoriaethau ac amcanion tymor canolig a hir dymor GwE.
- 3.2. Mae'r dogfennau a ganlyn yn allweddol o ran pennu cyfeiriad GwE yn ystod y cyfnod hwn:

- Ein Gweledigaeth;
- Cynlluniau Busnes a Chynlluniau Gwella;
- Blaenoriaethau Gwasanaeth;
- Cynlluniau gwella ysgol ALL (a elwir yn Atodiadau)
- Cofrestr Risg

3.3 Yn ogystal, mae blaenoriaethau addysg Ysgrifennydd y Cabinet ac agenda Cymwys am Oes Llywodraeth Cymru yn yrwyr polisi a fydd yn dylanwadu ar flaenoriaethau ac amcanion GwE. Bydd angen hefyd i GwE addasu ei flaenoriaethau a'i amcanion i adlewyrchu'r newid mewn deddfwriaeth ar lefel genedlaethol a blaenoriaethau Llywodraeth Cymru.

4. YR HER ARIANNOL

4.1 Mae GwE wedi bod yn weithredol er mis Ebrill 2013 ac, ar y cychwyn, fe wnaed arbedion effeithlonrwydd o £883,000 neu 20% ar draws chwe awdurdod lleol gogledd Cymru o'i gymharu â chostau cyflwyno'r Gwasanaeth cyfatebol blaenorol.

4.2 Er mis Ebrill 2013 mae'r busnes wedi llwyddo yn raddol i gynyddu Adnoddau staffio trwy ailalinio adnoddau cyllideb presennol a defnyddio cyllid grant penodol.

4.3 Gwnaeth GwE arbedion effeithlonrwydd pellach o £131,000 (mewn termau real) neu 3.48% yn 2016/17 trwy ymgorffori adnoddau sy'n bodoli eisoes a rheoli a gweinyddu mentrau gwella ysgol ychwanegol a niferus Llywodraeth Cymru, a ariennir gan grant penodol.

4.4 Cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru

Bydd cyllid ar gyfer GwE yn gymharol â'r setliad ar gyfer chwe awdurdod lleol gogledd Cymru. Ar adeg llunio'r ddogfen hon, nid yw Llywodraeth Cymru wedi darparu ffigyrau dangosol ar gyfer setliad llywodraeth leol y flwyddyn ganlynol. At ddibenion yr adroddiad hwn tybir na fydd newid.

4.5 Cyllideb sylfaenol GwE:

4.5.1 Yn dilyn, ceir crynodeb o safle cychwynol cyllideb GwE am y pum mlynedd ddiwethaf:

Blwyddyn	2017/18 £'000	2016/17 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Gwariant Refeniw Gros	9,317	10,554	11,394	6,519	3,520
Refeniw Incwm	5,232	6,457	7,238	2,363	0
Cyfanswm Cyllideb Net Wreiddiol	4,085	4,097	4,156	4,156	3,520
Cronfeydd wrth gefn a ddygir ymlaen	739	460	267	762	0

4.6 Pwysau Ariannol Blynyddol ar GwE:

Mae pwysau ariannol ar GwE bob blwyddyn. Mae'r pwysau hwn yn effaith cronol:

- chwyddiant
- ymrwymadau anochel
- ffrydiau Effeithlonrwydd/Incwm a gynlluniwyd
- cyfraniadau ALL i gyllidebau craidd;
- ailstrwythuro i gyflwyno Blaenoriaethau Cenedlaethol;
- grantiau Llywodraeth Cymru.

4.7 Chwyddiant

Fel arfer adroddir i GwE am y rhain. Dyma'r rhai sydd wedi'u hadnabod am y pedair blynedd sydd i ddod:

Blwyddyn	2017/18 £'000	2018/19 £'000	2019/20 £'000	2020/21 £'000
Chwyddiant Cyflog (@ 2% ar ôl 2017/18)	31	63	64	66
Chwyddiant Cyffredinol	10	10	10	10

Gosodwyd y chwyddiant cyflog ar gyfer 2017/18 fel rhan o gytundeb 2 flynedd; fodd bynnag, ar hyn o bryd, nid oes unrhyw awgrymiad parthed 2018/19. Gan fod y codiad cyflog chwyddiannol blynyddol wedi'i osod ar 1% yn y blynyddoedd diweddar, heb ystyried y cynnydd mewn costau byw, rhagwelir y bydd elfen o 'ddal i fyny' yn y dyfodol - o'r herwydd, tybir yma y bydd 2% o godiad cyflog chwyddiannol o 2018/19 ymlaen.

4.8 Pwysau anochel:

Mae'r rhain wedi'u hamcangyfrif fel pwysau anochel ar GwE:

- Ailstrwythuro staff 2017/18
- 2018/19 - dim
- 2019/20 - dim
- 2020/21 - dim

4.9 Cronfeydd wrth gefn:

Caiff GwE adroddiadau blynyddol i adolygu'r cronfeydd wrth gefn. Mae'r adolygiad ar gyfer eleni wedi'i gynnwys yng Nghyllideb Refeniw Sylfaenol 2017/18. Nid yw bob un o'r cronfeydd wrth gefn wedi'u hymrwymo yn llawn. A chyllid GwE yn symud tuag at fod yn fwy dibynnol ar grantiau LIC, mae hyn yn arbennig yn gwneud sefyllfa GwE yn fwy ansefydlog o ran cynllunio ariannol. Felly,

mae angen cronfeydd digonol wrth gefn i helpu GwE i ymdopi ag unrhyw grant diwygiedig, rhagdybiau chwyddiannol ac ansefydlogrwydd o ran cynhyrchu incwm. Mae GwE yn adolygu yn ffurfiol y cronfeydd wrth gefn bob mis Mawrth er sicrhau bod adnoddau priodol ar gael.

4.10 Setliadau Grant Dangosol:

Hyd yma, ni ddaeth unrhyw ffigyrau setliad dangosol i law ar gyfer 2018/19 nac ar ôl hynny.

4.11 Effeithiau Cronnol

Mae'r tabl a ganlyn yn adnabod effaith cronrol pwysau chwyddiannol ac ymrwymadau anochel yn erbyn gwahanol gyfnodau o ddiffyg ariannol

	2018/19			2019/20			2020/21		
	Senario Gorau	Achos Ganolog	Senario Gwaethaf	Senario Gorau	Achos Ganolog	Senario Gwaethaf	Senario Gorau	Achos Ganolog	Senario Gwaethaf
cyllideb tal blwyddyn blaenorol	£3,123,284	£3,123,284	£3,123,284	£3,154,517	£3,170,133	£3,185,750	£3,186,062	£3,217,685	£3,249,465
chwyddiant tâl (%)	1%	1.5%	2%	1%	1.5%	2%	1%	1.5%	2%
chwyddiant tâl (£)	£31,233	£46,849	£62,466	£31,545	£47,552	£63,715	£31,861	£48,265	£64,989
ariannu gan awdurdodau (%)	1%	-0.5%	-2%	1%	-0.5%	-2%	1%	-0.5%	-2%
ariannu gan awdurdodau (£)	£36,222	-£18,111	-£72,444	£36,584	-£18,383	-£73,893	£36,950	-£18,658	-£75,371
effaith ar GwE (£)	£4,989	-£64,960	-£134,910	£5,039	-£65,935	-£137,608	£5,090	-£66,924	-£140,360
effaith gynyddol (£)	£4,989	-£64,960	-£134,910	£10,028	-£130,895	-£272,518	£15,118	-£197,819	-£412,878

5. GWELEDIGAETH, BLAENORIAETHAU, GWERTHOEDD AC AMCANION Y GWASANAETH:

5.1 Gweledigaeth y Gwasanaeth:

Yn ôl ein gweledigaeth, bydd gan GwE:

Ysgolion rhagorol sy'n cydweithio'n naturiol ac yn cyd-adnabod cyfeiriad ar gyfer gwelliant a fydd yn arwain at les a safonau rhagorol i'w disgyblion.

5.2 Blaenoriaethau'r Gwasanaeth:

Ein Blaenoriaethau:

5.2.1 Safonau - Sicrhau y cyrhaeddir y safonau uchaf ym mhob cyfnod allweddol a bod pob dysgwr yn gwneud cynnydd priodol mewn llythrennedd a rhifedd o un cyfnod allweddol i'r llall. Bod

pob dysgwr yn ennill cymwysterau sy'n berthnasol i'w gallu a'u potensial ac yn gweithio tuag at fod yn ddwyieithog erbyn eu bod yn un ar bymtheg oed.

- 5.2.2 Cwricwlwm ac asesu** - sicrhau bod pob ysgol yn cyflwyno cwricwlwm diddorol sy'n ymateb i ofynion statudol y cwricwlwm cenedlaethol. Sicrhau bod pob dysgwr yn cael eu cefnogi i gyflawni cymwysterau sy'n eu galluogi i fod yn ddysgwyr galluog, uchelgeisiol sy'n cyrraedd eu potensial. - Sicrhau bod gan bob ysgol brosesau asesu cadarn mewn lle gyda gweithdrefnau targedu, olrhain ac ymyrraeth cadarn.
- 5.2.3 Arweinyddiaeth** - sicrhau bod gan bob arweinydd weledigaeth addysgol glir ac yn medru cynllunio'n strategol er mwyn cyflawni hyn. Sicrhau bod gan bob sefydliad dysgu y gallu i arwain ar bob lefel i ysbrydoli, hyfforddi, cefnogi, rhannu arfer a chydweithio ar bob lefel i sicrhau bod pob dysgwr yn cyflawni eu potensial. Sicrhau bod egwyddorion arweinyddiaeth ddisbarthol yn cael eu gwreiddio ym mhob sefydliad dysgu ar draws y rhanbarth.
- 5.2.4 Lles** - creu'r amodau i sicrhau bod dysgwyr yn datblygu fel unigolion iach, gwydn a chyfrifol yn fyd-eang a darparu system addysgol gynhwysol, uchelgeisiol, sy'n ymroddedig i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb fel bod pobl ifanc yn cyflawni eu llawn potensial.
- 5.2.5 Addysgu** - sicrhau bod pob athro a staff cymorth wedi'u harfogi â dealltwriaeth glir o beth yw addysgu effeithiol, yn seiliedig ar dystiolaeth ddibynadwy. - Yn ogystal, mae'r gallu i gyflwyno ystod o ddulliau, sy'n cyfateb anghenion dysgwyr â'r cyd-destun yn effeithiol, er mwyn sicrhau effaith gadarnhaol ar ddysgu a chyflawniad yn hollbwysig.
- 5.2.6 Busnes** - Sicrhau bod gan GwE drefn lywodraethu gref a chefnogaeth fusnes a gweithredol effeithiol sy'n rhoi gwerth am arian.
- 5.2.7 Argymhellion Estyn** - sicrhau y gwneir y cynnydd angenrheidiol yn erbyn pob argymhelliad yn erbyn yr amserlen a ddisgwyllir:

5.3 Argymhellion Estyn:

E1: Sicrhau bod y gwasanaeth gwella ysgolion yn gwneud defnydd mwy effeithiol o weithdrefnau data, gosod targedau a thracio er mwyn herio a chefnogi ysgolion i wella perfformiad holl ddysgwyr ar draws ysgolion ac awdurdodau lleol, yn arbennig yng nghyfnod allweddol 4.

E2: Gwella ansawdd arfarnu wrth ddarparu gwasanaethau gwella ysgolion.

E3: Gwella trylwyredd trefniadau ar gyfer adnabod a rheoli risg.

E4: Sicrhau bod cynlluniau busnes a chynlluniau gweithredol yn cynnwys meini prawf llwyddiant clir ac y caiff cynnydd yn erbyn y rhain ei fonitro'n effeithiol.

E5: Egluro rôl strategol y rhwydweithiau rhanbarthol a'u hatebolrwydd i'r Cyd-bwyllgor.

E6: Datblygu fframwaith priodol er mwyn asesu gwerth am arian; sicrhau bod cynllun cyllidol tymor canolig yn cyd-fynd â'r cynllun busnes, a bod ffrydiau gwaith wedi eu prisiau'n llawn.

5.4 Gwerthoedd y Gwasanaeth

5.4.1 Er mwyn cyflawni'r weledigaeth a'r amcanion, rydym wedi gosod isafswm disgwyliadau i'n hunain.

Dyma'r disgwyliadau hyn:

- Arweinyddiaeth a rheolaeth dda;
- Addysgu da;

- Cael gwared ar amrywiad o fewn ysgol;
- Dim un o ysgolion GwE i fod mewn categorïau statudol Estyn;
- Dysgu a lles disgyblion yn dda, o leiaf; a
- Dyfodol Llwyddiannus ar waith

5.4.2 Er mwyn cyflawni'r weledigaeth a'r amcanion, rydym wedi gosod gwerthoedd gwasanaeth a phersonol i'n hunain

Dyma nhw:

- Ymddiriedaeth;
- Dim tuedd;
- Tegwch;
- Parch at amryfaliaeth;
- Cefnogi a chydweithio;
- Dwyieithrwydd;
- Gwrthrychedd;
- Mynnu safonau uchel;
- Gonestrwydd.

5.5 Amcanion y Gwasanaeth

Mae GwE wedi gosod cyfres o amcanion i gyflwyno ei flaenoriaethau strategol i alinio â'r CATC. Mae'r amcanion hyn yn troi cynlluniau busnes yn dargedau tymor canolig a thymor hir. Mae hyn hefyd yn caniatáu i'n cynllunio ariannol fynd i'r afael â'r amcanion hyn fel blaenoriaethau.

5.6 Risgiau Gwasanaeth

Mae gan GwE gofrestr risg gynhwysfawr iawn gaiff ei monitro yn drylwyr pob chwarter gan y:

- Cyd-Bwyllgor;
- Bwrdd Rheoli;
- Uwch Dim Rheoli GwE;

Mae pob tîm o fewn GwE yn dal y Gofrestr yn eu cynllun busnes eu hunain ac yn monitro pob chwarter i roi gwybod i'r Uwch Dîm Rheoli am unrhyw newidiadau angenrheidiol.

5.6 Strategaeth ariannol:

Bydd y Strategaeth Ariannol yn adnabod cynlluniau manwl i alluogi GwE i osod cyllideb gytbwys am y cyfnod a nodir.

I gryfhau'r broses gynllunio ariannol tymor canolig, mae angen cyllidebau dangosol y tu hwnt i un flwyddyn.

5.7 **Gwerth am Arian**

Yn gyffredinol, mae prosesau rheolaeth ariannol effeithiol ar waith gan y consortiwm. Mae cyfathrebu ac ymgynghori ynghylch trefniadau ariannol yn effeithiol, gyda staff GwE, yr awdurdod lleol lletyol, a'r cyd-bwyllgor yn adolygu'r cyllid craidd a'r gwariant grant yn rheolaidd.

Rydym wrthi'n gwella ein dadansoddi ariannol i'n cefnogi wrth gyflawni ein cynllun busnes diwygiedig dros dair blynedd. Datblygir cynllun ariannol tymor canolig a chynllun gweithlu i gyd-fynd â'r cynllun busnes. Drwy ddefnyddio data yn gynyddol effeithiol i adnabod ein blaenoriaethau allweddol, cryfheir y cyswllt rhwng y broses cynllunio busnes a phenderfyniadau cynllunio ariannol gan fod y ffyrddiau gwaith sy'n sail i'r cynllun busnes yn nodi'n glir yr adnoddau i'w defnyddio.

Gwnaed gwaith manwl i gysoni dyraniadau grant gyda'n blaenoriaethau, er mai cyfyngedig fu'r cynnydd a wnaed hyd yma. Mae ymgynghorwyr her bellach yn herio ysgolion ar eu defnydd o arian grant, gyda set pendant o feini prawf i bwysu a mesur sut maent yn defnyddio'r arian hwn. Gwelwyd hyn yn lleihau'r anghysondebau rhwng ysgolion o ran gweld beth yw effaith defnyddio'r arian grant ar ddeilliannau disgyblion.

Rydym bellach yn casglu'r wybodaeth a gesglir ar ddefnydd ysgolion o arian grant, felly manteisir yn well ar gyfleoedd i rannu arferion effeithiol a dysgu ehangach.

Lluniwyd fframwaith ffurfiol i asesu'r gwerth am arian ehangach a ddarperir gan GwE. Mae'r farn bellach yn gyson ar draws yr holl randdeiliaid ar sut gellir mesur gwerth am arian gweithgareddau GwE o fewn strwythur ac amcanion y cynllun busnes.

Rydym bellach yn arfarnu ac yn adolygu ein gwasanaethau a'n mentrau tra byddant wrthi'n cael eu gweithredu, a hynny er mwyn adnabod meysydd ar gyfer gwelliant a gwerth am arian.

5.9 **Economi, Effeithiolrwydd ac Effeithlonrwydd**

Ers sefydlu GwE yn 2013, mae'r disgwyliadau o ran rôl y Consortia wedi codi'n sylweddol. Mae adolygiad pellach o'r Model Cenedlaethol ar fin cael ei gynnal ac mae'n glir bod Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i ehangu'r cyfrifoldebau ymhellach byth i feysydd Lles, Tegwch ac efallai Anghenion Dysgu Ychwanegol. Nid oes strategaeth glir yn lleol nac o du Lywodraeth Cymru i gynllunio a rheoli'r cyfrifoldebau cynyddol hyn.

Yn gyffredinol, mae'r sector cynradd yn cryfhau ac mae proffil arolygiadau Estyn wedi bod yn dda at ei gilydd. Mae hyn i'w briodoli i ddau brif ffactor:

- mae tuedd sylweddol o 80:20 yn y Model Cenedlaethol wrth ei weithredu yn GwE at y sector cynradd; ac

- mae mwy o lawer o brofiad a hanes o lwyddiant ar lefel yr uwch arweinwyr yn y sector cynradd ymysg aelodau'r tîm.

Fodd bynnag, mae'r darlun yn wahanol yn y sector uwchradd. Oherwydd y model hawliau 80:20 sy'n gweithredu ar hyn o bryd, a'r anhawster o ran recriwtio ymgynghorwyr amser llawn o safon dda, mae diffyg mynediad o hyd at Ymgynghorwyr Her amser llawn effeithiol ar gyfer y sector uwchradd. Mae hyn yn arbennig o ddifrifol mewn meysydd â blaenoriaeth fel arweinyddiaeth ar wahanol lefelau, Mathemateg a Saesneg. Mae'r diffyg capasiti hwn yn y sector uwchradd yn llesteirio gallu GwE i gael effaith yn syth.

Ar hyn o bryd, mae Ymgynghorwyr Her yn teimlo bod eu rôl yn cael ei chyfyngu ormod gan y model gweithredu presennol. Mae gormod o'u hamser yn cael ei dreulio ar fod yn ymgynghorydd her cyffredinol sy'n gweithio'n bennaf ar gategoreiddio ysgolion. O ganlyniad i hyn, nid yw Ymgynghorwyr Her yn rhoi arweiniad strategol ar faterion addysgol a fyddai'n helpu i gyflawni blaenoriaethau'r Consortia a'r Awdurdodau Lleol unigol. Felly, yn unigol ac ar y cyd, nid ydynt yn cael eu datblygu'n ddigonol ac nid yw eu harbenigedd yn cael ei ddefnyddio yn y ffordd fwyaf effeithiol i arwain ar faterion addysgol ar draws yr hybiau a'r rhanbarth.

Nid yw'r cysylltiadau rhwng GwE a gwasanaethau awdurdodau lleol, fel rhai ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiant, wedi cael eu datblygu'n ddigonol, yn enwedig mewn perthynas â chodi safonau dysgwyr bregus a sicrhau darpariaeth briodol. Bydd y ddeddfwriaeth newydd sy'n cael ei chyflwyno mewn nifer o feysydd gwahanol yn galw am gydweithio agosach a dull mwy rhanbarthol o weithredu yn y maes hwn.

Mae enghreifftiau o arfer dda ym mhob hwb, ond nid yw'r arfer hwn yn cael ei rannu'n effeithiol ar draws y rhanbarth. O ganlyniad, mae arlwy GwE i ysgolion yn amrywio'n ormodol yn ôl lleoliad daearyddol yr ysgolion a sylfaen sgiliau staff. Mae'r Bwrdd Sicrhau Ansawdd Rhanbarthol yn dechrau cysoni arferion yr hybiau unigol drwy nodi'r arferion gorau a'u rhannu ar draws y rhanbarth.

Mae cynlluniau ALL unigol, a oedd yn cael eu galw'n Atodiadau cynt, wedi gwella ac maent o safon dda at ei gilydd. Ceir mwy o lawer o fanylion ar gyfer gwella meysydd a nodwyd ar y cyd, hyd yn oed ar lefel ysgol unigol. Mae hyn wedi creu gwell ffocws mewn cyfarfodydd monitro ac atebolrwydd cryfach gan ymgynghorwyr her penodol am gyflawni. Er hynny, mae angen gwneud rhagor o waith ar y broses monitro gyffredinol i sicrhau dull cyson o weithredu ar draws y rhanbarth.

Mae'r swyddogaeth craffu wedi aeddfedu ar draws y rhanbarth. Mae gan aelodau craffu lleol well dealltwriaeth o bwrpas GwE a'i amcanion. Yn yr achosion gorau, mae aelodau pwyllgorau craffu wedi ymweld ag ysgolion i ofyn am farn penaethiaid ynghylch y ffordd y mae GwE yn herio ac yn cefnogi ysgolion. Maent wedi dod â'u canfyddiadau yn ôl i'r Pwyllgor ac wedi cynnal cyfarfod trionglu ag arweinydd hwb GwE a swyddogion yr ALL i nodi cryfderau a meysydd i'w datblygu. O ganlyniad, gwneir rhagor o waith wrth i aelodau gysgodi ymgynghorwyr her GwE mewn gwahanol agweddau ar eu gwaith i ddyfnhau eu dealltwriaeth yn fwy byth. Mae dealltwriaeth aelodau craffu o safonau mewn ysgolion, ac o ddarpariaeth GwE yn eu hysgolion, wedi'i datblygu drwy adroddiadau manwl gan yr Uwch Ymgynghorydd Her a Chefnogaeth. Mae eu presenoldeb yn y cyfarfodydd hyn wedi helpu i ddelio gyda chanfyddiadau a datrys unrhyw faterion y mae aelodau'n dymuno eu codi ac wedi helpu i reoli disgwyliadau lleol drwy egluro eu rôl yn fanwl.

Yn y gorffennol, nid oedd y cynllun busnes yn bodloni'r heriau mewn meysydd sydd â blaenoriaeth. Fodd bynnag, mae'r broses cynllunio busnes wedi'i gwella'n sylweddol yn ddiweddar ac mae'n fwy cadarn o lawer erbyn hyn. Mae gan uwch arweinwyr yn y consortiwm, ac yn yr Awdurdodau Lleol, fwy o gyfrifoldeb a pherchenogaeth ar y broses. Mae'r strwythur atebolrwydd yn gliriach a'r prosesau monitro'n fwy cadarn.

Mae'r strwythur atebolrwydd presennol ar lefel swyddog yn aneglur. Nid yw'n glir pa swyddog sydd â'r rôl arweiniol mewn perthynas ag atebolrwydd i'r Cyd-bwyllgor. Mae rolau gan y Prif Weithredwr Arweiniol, y Cyfarwyddwr Arweiniol a'r Rheolwr Gyfarwyddwr, ond nid yw'r rhain wedi'u gwahaniaethu'n ddigon clir mewn gweithrediadau o ddydd i ddydd. Mae hyn yn arwain at nifer o anawsterau gan gynnwys y pwynt cyswllt sengl â Llywodraeth Cymru a diffyg eglurder o ran y ffordd y mae cyd-Gyfarwyddwyr yn gallu cymryd rhan mewn datblygu cyfeiriad rhwng cyfarfodydd.

Nid yw'r cysylltiadau rhwng blaenoriaethau cenedlaethol a lleol yn glir. Mae llawer o waith i'w wneud i sicrhau bod datblygiadau Cenedlaethol yn y dyfodol yn ategu blaenoriaethau lleol. Hefyd, mae angen cael darlun cliriach o'r llwybr y bydd pob ysgol yn ei ddilyn er mwyn bod yn barod am heriau Cymwys am Oes.

Mae Llesiant a Thegwch yn cael eu cyflwyno yn Cymwys am Oes 2. Mae'n bosibl y bydd hyn yn arwain at adolygu'r Model Cenedlaethol presennol. Gallai hyn gynnwys elfennau ychwanegol o'r gwasanaethau presennol ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiant sydd o dan adain yr ALL ar hyn o bryd.

5.10 **Gweithredu a Nodwyd:**

- Datblygu Strategaeth Ariannol ar gyfer 2018/19 i 2020/21 gan gynnwys strategaeth ariannol ar gyfer y senario canolog, fel yr amlinellwyd yn adran 4.11. Pe byddai'r senario waethaf yn digwydd, fel yr amlinellir yn 4.11, byddai hyn yn golygu ailymweld ag egwyddorion sylfaenol.
- Cael mynediad i'r holl weithgarwch yn erbyn Blaenoriaethau Gwasanaeth ac Egwyddorion Gweithredu GwE.
- Asesu'r angen am gronfeydd wrth gefn i alluogi GwE i gyflawni yn erbyn ei flaenoriaethau gwasanaeth.
- Datblygu gweledigaeth ar gyfer darparu gwasanaethau yn 2020/21
- Adolygu'r CATC fel y daw gwybodaeth berthnasol ar gael i GwE.
- Gweithio gyda swyddogion Llywodraeth Cymru i ddatblygu ymrwymiad i ddangosydd y dyfodol
- Ail strwythuro'r sefydliad i roi sylw i'r diffygion presennol;
- Datblygu model arweinyddiaeth ddostranedig a fydd yn rhoi mwy o rolau arwain i staff, a rhoi cyfleoedd iddynt ddatblygu eu sgiliau eu hunain;
- Newid y model gweithredu presennol i sicrhau bod pwyslais clir ar wella perfformiad mewn ysgolion uwchradd, yn enwedig yng CA4;
- Gweithredu model rheoli perfformiad unigol a gwasanaeth a fydd yn gymorth i roi sylw i argymhellion Estyn;
- Datblygu eglurder rhwng blaenoriaethau Cenedlaethol a Lleol fel eu bod yn ategu ei gilydd, yn hytrach na chystadlu;
- Crisialu rolau staff, yn enwedig uwch staff, fel bod blaenoriaethau yn cael eu cyflawni; ac

- Adolygu model cefnogi busnes GwE.